

4. Voksenuddannelsesreformens beskæftigelsesmæssige konsekvenser

Forslaget skal ses som en helhed. Det er en uddannelsesreform, men dens forudsætninger skabes gennem en arbejdsmarkedspolitisk indsats og en udvikling af voksenundervisningen.

Betalt frihed til uddannelse skal derfor også ses som et led i en offensiv krisepolitik. Reformen er ikke løsningen på alle problemer – demokratiske, uddannelsesmæssige eller beskæftigelsesmæssige – men den er et af flere nødvendige led i strategien over for de udfordringer, den enkelte og samfundet møder nu og i fremtiden.

Forslaget omfatter fortrinsvis alle arbejdstagere, men må senere overvejes udvidet til andre grupper.

I den nuværende situation, hvor 300.000 arbejdstagere er uden beskæftigelse, vil en fordeling af arbejdet blandt andet gennem en reform om betalt frihed til uddannelse være med til at sikre (en mere rimelig) rotation på arbejdsmarkedet.

Erfaringer fra andre lande – blandt andet Sverige – sandsynliggør, at man vil kunne få ca. 7.000 i arbejde for hver 10.000 lønmodtagere, der er omfattet af betalt frihed til uddannelse.

Dette er en stor beskæftigelseseffekt set i forhold til den samfundsøkonomiske investering og sammenlignet med andre politiske/økonomiske dispositioner med henblik på at bekæmpe ledigheden.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Ad nr. 1

Opprioritering af voksenundervisningen forudsætter, at der specielt for de grupper med den korteste uddannelsesbaggrund skabes nye muligheder, og at nogle af de eksisterende barrierer, der hindrer arbejdstagerne i at tage mod de enkelte voksenundervisningstilbud, fjernes.

Mange er i en fastlåst situation i arbejdslivet uden mulighed for at få den indsigt, som er nødvendig i dagens og fremtidens samfund.

Medvirkende forhindringer kan være et krævende arbejde i et højt tempo, forskudt arbejdstid og skiftehold, den manglende ligestilling mellem kønnene, de enlige forsørgeres specielle problemer og en udbredt fremmedgørelse i forhold til uddannelsessystemet.

Det er ikke rimeligt, at de, der har fået den korteste uddannelse, skal videreuddanne sig i fritiden, mens de, der har fået lange uddannelser, også er

dem, der i stor udstrækning får videreuddannelse i dagtimerne.

Fra Benny Dylanders og Kaj Olesens bog »Styring af medarbejderuddannelserne« ved vi, at den ledende funktionær har 30 gange så lang efteruddannelse som den korttidsuddannede. En netop færdiggjort rapport fra Teknologisk Institut påviser tilsvarende uligheder og påviser samtidig, at tendenserne forstærkes.

Betalt frihed til uddannelse skal ses i lyset af, at udgiften til efteruddannelse er steget med 170 pct. siden 1976 fra 529 mill. kr. til 1.479 mill. kr. Betalt frihed til uddannelse skal være et supplement rettet imod den gruppe, der ingen uddannelse har.

Ad nr. 2

De undervisningstilbud, som foreslås omfattet af ordningen, må ses i forlængelse af den danske voksenundervisningstradition. De er ligeledes i overensstemmelse med ILO-konvention nr. 140 om betalt frihed til uddannelse, artikel 2, som nævner:

- Oplæring på et ethvert niveau.
- Almen, social eller samfundsrettet uddannelse.
- Uddannelse i fagforeningsvirksomhed.

Konkret vil det svare til, at følgende vil være omfattet:

- Arbejdsmarkedsuddannelser.
- Amtskommunale enkeltfagskurser på folkeskole-, HF- og universitetsniveau.
- Folkehøjskolernes, oplysningsforbundenes og fagbevægelsens kurser.

Deltagelse i ordningen skal for arbejdstagerne være frivillig. Naturligvis forudsætter det, at den valgte uddannelse følges.

Selvstudier falder således udenfor. Dette gælder ligeledes hobbybetonede kurser, d.v.s. at de kreative, praktiske og musiske aktiviteter ikke udelukkes, men de kan indgå, hvor sigtet er alment, idet der henvises til den lovgivning og administrative praksis, som danner grundlag for højskolernes virksomhed, jfr. lov nr. 259 af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, § 1, stk. 1:

»Folkehøjskoler tilbyder voksne elever en almindelig undervisning og kan inden for denne give enkelte fag eller faggrupper en fremtrædende plads«.

Ad nr. 3

Loven om uddannelsesfriheden skal være udformet således, at der gennem lokalaftaler og overens-